

на Русия, Ромжния, Сърбия и Черна-Гора, съюзът бѣ обладанъ отъ безнадежде и побѣденъ.

2). Липсата на едно здраво правителство съ ясенъ погледъ върху дѣйствителността, съ една воля, и за което отговорността е най-свещения дългъ, е тъй сжщо една отъ причинитѣ. На 3 септември 1918 г. въ гр. Охридъ — 12 дни прѣди катастрофата, на въпроса ни: не е ли възможно да се мине къмъ страната на Съглашението и се склучи съ него миръ, единъ отъ министритѣ, демократъ, каза, че това е немислимо, а другиятъ, радикалъ, твърдѣше, че не е невъзможно. За разкапанія духъ и тѣло трѣбваше смѣлъ и самоувѣренъ, а не нерѣшителенъ хирургъ.

V. Материални причини. — Ежедневно Съглашението увеличаваше стока на бойнитѣ и други припаси за армията си; у насъ бѣше обратното — ежедневно тѣ намаляваха. Пестеливостъ на всичко ни се наложи: почнахме да чувствуваме, че сме въ обсадена крѣпостъ. Числото на бойцитѣ сжщо се увеличаваше у съглашенцитѣ, докато у насъ то намаляваше. Това се почувствува особено на нашия фронтъ, когато германцитѣ изгеглиха почти всичкитѣ си пѣхотни части, оставиха само нѣкои технически части и батареи, а неприятелската армия се усили съ 10 грѣцки дивизии. Сжщо и съставътъ на послѣдната бѣше промѣненъ, — излѣзлитѣ отъ строя бѣха замѣнени съ инородци. Противъ 29 неприятелски дивизии, ние имаме само 16.

VI. — Позиционниятъ характеръ на войната изтощи хората и уби у войници и у началници маневрения духъ. Особено вредно това се отрази на нашата армия, която нѣмаше възможностъ да оттегли на лагери цѣли дивизии, които заедно съ почивката си да повдигнатъ маневрения си духъ. Когато стана пробивътъ при Добро-Поле, всички наши армии, необезпокоявани отъ противника, пасуваха. Каква печална картина, когато знаемъ фурията на сжщитѣ тия части изъ Сърбия, Ромжния и Добруджа!

VII. — Лошото командване е сжщо една отъ непосредственитѣ причини за тъй бързото разгромяване на нашата армия. Искусното командване при горѣ изброенитѣ условия не би могло да прѣдотврати катастрофата, но то би могло да я забави, да отслаби нейния ефектъ и да даде по този начинъ на нерѣшителнитѣ политици най-силния импулъс да станатъ рѣшителни.

Българската армия разрѣши блѣскаво своя дългъ. Много отъ маневритѣ ѝ, въпрѣки тенденциозното поддѣняване на фелдмаршалъ Лудендорфъ, ще съставляватъ блѣскаво дѣло, класически примѣръ и най-добъръ агестатъ на нашето командване. Прѣди да бждемъ сами сждии, нека бждемъ и справедливи.

Масата, която прѣдставляваше българската армия и олицетворяваше народната ни душа, бѣше станала неузнаваема къмъ днитѣ на военния ни погромъ. Необходими бѣха истински гениални полководци, за да насочатъ тази инертна маса къмъ една оперативна идея. Отъ всѣка страна се срѣщаше противодѣйствие на това. И ако ние посочимъ на нѣкои грѣшки извършени отъ командването, цѣльта ни е да повдигнемъ споръ за основното проучване на тоя въпросъ: Какви условия и мѣрки сж били необходими, за да се избѣгне или забави военния ни погромъ? Ние трѣбва да се заловимъ за основното проучване на недостатѣцитѣ на нашето командване, тъй както направи Франция слѣдъ 1871 г.

Дѣйствиата на противника. Въ общи чѣрти подготовката и извършването на пробива на Добро-Поле отъ съглашенскитѣ войски за сега се рисува така: Още прѣзъ лѣтото 1917 г. при генералъ Сарай, макаръ и повърхностно, е била разгледана възможността за една атака откъмъ Добро-Поле. По-послѣ, на генералъ Гюма е билъ прѣдставенъ този планъ, но първоначално, било поради желанието си да изпита своитѣ маневрени маси (гѣрцитѣ) или поради прѣдпочитането, което е давалъ на сектора Вардъръ-Дойранъ, той атакува Яребичнитѣ. При все това, планътъ за атака на Добро-Поле се е разработвалъ. Най-сетнѣ генералъ Франше Депре взима рѣшението. До срѣдата на юний 1918 г.